

Risikofordeling i kontrakt

– force majeure og andre oppfylleleshindringer

1

De enkle utgangspunktene

- Risikoen i et kontraktsforhold blir der hvor den rammer
- Hver av partene bærer risikoen for sine egne forutsetninger
- Hver av partene bærer risikoen for sine egne forventninger

2

Allikevel ikke mer enn et utgangspunkt

- Uttalelsen i Rt. 2002 s. 1110 (Bodum):

«Et langt stykke på vei må partene bære risikoen for egne forutsetninger, også hvor forutsetningene er klare nok for motparten.»

- Problemstillingen i det følgende er:

Hvor langt «stykke på vei» gjelder dette utgangspunktet?

3

De fire klassiske grunnlagene for revisjon

- Avtalebasert revisjon
- Force majeure
- Læren om bristende forutsetninger
- Avtaleloven § 36

4

Avtalebasert revisjon

- Et spørsmål om tolking
- Noen eksempler fra rettspraksis:
 - Rt. 1922 s. 477: salg av kaffe med forbehold om varens «lykkelige ankomst»
 - Rt. 1922 s. 468: produsent av fiskeboller som gikk tom for råstoff
 - Rt. 1962 s. 175: selger av motor fikk avslag på søknad om importlisens
 - Rt. 2003 s. 1714: nye skatter og avgifter

5

Force majeure

- Generell avtaleregulering av en særlig type risiko
 - Avtaleregulering
 - Generell regulering
 - Den særlige risikotypen

6

Force majeure-klausulens anatomi

- Begivenhet
- Innvirkning på oppfyllelsen
- Upåregnelighetskriteriet

7

ICC Force Majeure Clause 2020

Definition. "Force Majeure" means the occurrence of an event or circumstance ("Force Majeure Event") that prevents or impedes a party from performing one or more of its contractual obligations under the contract, if and to the extent that the party affected by the impediment ("the Affected Party") proves:

- a) that such impediment is beyond its reasonable control; and
- b) that it could not reasonably have been foreseen at the time of the conclusion of the contract; and
- c) that the effects of the impediment could not reasonably have been avoided or overcome by the Affected Party.

8

Typiske force majeure-begivenheter

- a) war (whether declared or not), hostilities, invasion, act of foreign enemies, extensive military mobilisation;
- b) civil war, riot, rebellion and revolution, military or usurped power, insurrection, act of terrorism, sabotage or piracy;
- c) currency and trade restriction, embargo, sanction;
- d) act of authority whether lawful or unlawful, compliance with any law or governmental order, expropriation, seizure of works, requisition, nationalisation;
- e) plague, epidemic, natural disaster or extreme natural event;
- f) explosion, fire, destruction of equipment, prolonged break-down of transport, telecommunication, information system or energy;
- g) general labour disturbance such as boycott, strike and lock-out, go-slow, occupation of factories and premises.

9

Utforming og tolking av begivenhetene

- ICC's kommentar til bestemmelsen:

Parties may add or delete events from the list, according to particular situations, e.g. by excluding acts of authority or export restrictions, or by including labour disturbances affecting only their own enterprise. Parties are reminded that adding new events to the list does not relieve them from proving that condition (c) of paragraph 1 is satisfied.

10

Innvirkning på oppfyllelsen

- «... the effects of the impediment could not reasonably have been **avoided or overcome** by the Affected Party.»
- Spørsmål om muligheten til å unngå eller overvinne hindringen.

11

Upåregnelighetskriteriet

- Spørsmål om begivenheten kunne ha vært forutsett på avtaletiden
- Muligheten til å sikre seg ved forbehold i kontrakten
- Hvor nærliggende er den aktuelle begivenheten

12

De prosessuelle reglene ved force majeure

- Varslingsplikt
- ICC Force Majeure Clause 2020:

The Affected Party shall give notice of the event without delay to the other party.

13

Rettsvirkningen av force majeure

A party successfully invoking this Clause is **relieved from its duty to perform** its obligations under the Contract and from any **liability in damages** or from any **other contractual remedy for breach of contract**, from the time at which the impediment causes inability to perform, provided that the notice thereof is given without delay. If notice thereof is not given without delay, the relief is effective from the time at which notice thereof reaches the other party. The other party may suspend the performance of its obligations, if applicable, from the date of the notice.

14

Noen typetilfeller fra Corona-pandemien

- Utførelse av oppdrag
- Leveranse av varer
- Reiser og leie av feriehus
- Leie av næringslokaler

15

Likeartet tilnærming i ulike rettssystemer

- Durham Sports Barn Inc. Bankruptcy Proposal, 2020 ONSC 5938 (CanLII)

«The force majeure clause in the lease relieves the Landlord from providing quiet enjoyment (i.e. the performance of an obligation under the lease) but does not relieve the Tenant from the obligation to pay rent.»

16